

Vi befinder os i stadsmusikantens alleryderste, forvitrede funktionstid. Det er en mærkeligt uafklaret periode, og fra centralt hold var der åbenbart ingen forståelse for decentraliseringens nødvendighed. Statsmagten forhindrede altså borgerskabet i selv at tage beslutningerne om, hvem der på et meget kritisk tidspunkt skulle være en samlende skikkelse i byens professionelle musikliv og samtidig medvirke til en kvalitetsbetonet liebhavermusik i klubben. Netop den kombination er måske den vigtigste drivkraft i det værdifulde arbejde, som udføres indenfor amatørmusikken i dag – med statens velsignelse og økonomiske støtte, men principielt uden dens direkte indblanding iøvrigt. Det trak ud med borgerskabets indsats, men den kom o. 1820 med musikforeningen, der afløste klubben. Og netop i nærheden af dette tidspunkt afslutter SR sin egentlige undersøgelse – formentlig fordi kilderne tørrer mærkbart ud? Så bliver der naturligvis heller ikke mulighed for at sige ret meget positivt om dette unge samfundslag, men et lille forsonende udblik var der måske dog råd til her ved vejs ende, hvor også hele den pædagogiske sektor får sig en ordentlig bredside!

Selvom anmelderen altså føler, at det skorter på en smule besindighed lige før tæppefald, så må man indrømme, at det i sin art er godt tourneret, og den krakteristik kan gælde for bogen som helhed. Det er få beskåret at skrive så levende og morsomt om komplicerede forhold, som Sybille Reventlow gør det i »Musik på Fyn«. Stilen er præget af et velopløst personligt engagement, som indimellem slår gnister af et tilsyneladende enormt og uformeligt kildemateriale. I 1983 udkom også resultatet af et forskningsprojekt med tilknytning bl.a. til Musikvetenskapliga institutionen ved Göteborgs universitet: »Vi äro musikanter altifrån Skaraborg« udgivet af Skaraborgs länsmuseum. Ifølge forordet er dette den første regionale musikhistorie i Sverige. Der er stort set tale om en bredt anlagt formidling i form af oversigtsartikler, men heraf fremgår ret tydeligt, at mens stormagtstiden i 1600-tallet har været genstand for flere indgående undersøgelser, er det 18. århundredes udforskning af den lokale musikhistorie endnu på et præliminært stadium. Hensigten med bogen er da også at stimulere til videre forskning, og det kan man kontrasignere fra dansk side. Sybille Reventlows arbejde er den første store indsats for udforskningen af musiklivets historie i den danske provins. Man må håbe, at den får et talrigt følge.

Mette Müller

*MUSICA SVECIAE Fornordiska klanger / The Sounds of Prehistoric Scandinavia. EMI 1361031 1984. (1 plade + illustreret ledsagehæfte på svensk og engelsk)*

»Musikarkæologi er idag en internationalt vedtaget betegnelse for den forskning, som med tværvideenskabelige metoder forsøger at kortlægge, beskrive og

forklare musik og anden lyd i 1) forhistoriske epoker og/eller i 2) historiske epoker, men da med arkæologiske genstande som primært kildemateriale«. Denne definition findes i det både interessante og gennemarbejdede hæfte, der ledsager en svensk pladeudgivelse, som her skal omtales nærmere.

Musikarkæologi er en ung videnskabsgren. Nok er musikkens genstande – instrumenterne allerede i forrige århundrede blevet behandlet af både arkæologer og musikhistorikere, og i første del af 1900-tallet kom de banebrydende klassiske arbejder af forfattere som bl.a. Curt Sachs, Otto Seewald, Fr. Behn og herhjemme Hammerich, Broholm, Skjerne og Larsen. Men som selvstændig disciplin, der diskuterer sine egne metode-problemer udvikles den efter 2. verdenskrig – i Norden først og fremmest gennem Cajsa Lunds indsats i 1970'erne, som man bl.a. kan følge gennem arbejdet i det svenske Riksinventering, hvis første rapport forelå 1976. Specielt interesserede vil også have glæde af Ellen Hickmanns indledning med kommentarer til temaet Musikarchäologie als Traditionsforschung i Acta Musicologica, Vol. LVII, 1985: Fasc. I. Januar-Juni.

Cajsa Lund havde gode forudsætninger for at gå igang med dette område. Hun er professionel musiker og faguddannet arkæolog, og incitamentet lå fra begyndelsen i en mageløs irritation over et par væsentlige forhold. For de første bronzelurernes monopolagtige stilling på forhistoriens lyd-side og for det andet arkæologernes mangel på nytænkning, når det drejede sig om at bestemme effekter, som ikke umiddelbart afslørede deres funktion – knap eller spillebrik var standard-løsninger i den slags tilfælde. Hvorfor aldrig et kvalificeret gæt på en lyd giver, spurgte Cajsa Lund og fandt svaret i, at arkæologer sjældent pr. tradition er opdraget til at spørge sig selv om, hvilket lydligt univers forhistoriens mennesker har omgivet sig med.

Det er indlysende, at musikarkæologiens bud på tolkninger og forklaring er behæftet med mange usikkerhedsmomenter, og at fagets udøvere må være indstillet på af og til at vove et øje i forhold til gode gamle læresætninger. Et spørgsmål, som til stadighed diskuteres blandt arkæologer – og nu også musikarkæologer, drejer sig om det betimelige eller forkastelige i at inddrage en sammenligning med etnografisk stof til støtte for en hypotese. Cajsa Lund er en helhjertet tilhænger af denne praksis, og man kan roligt sige, at den giver et højst nødvendigt udvidet spillerum, specielt når det kommer til at producere en grammofonplade med »Fornnordiska klanger«. Men iøvrigt blev udgangspunktet noget så solidt og gammeldags som en fornyet gennemgang af alt relevant arkæologisk materiale på Nordens museer, for at man kunne iagttage det med friske øjne, indstillet på alternative tolkninger og med støtte i erfaringer indenfor det, Alan Merriam knæsatte som The Anthropology of Music.

Det hæfte, som følger pladeudgivelsen, giver udførlige oplysninger om de forskningsmæssige resultater, om de principielle problemer og om de uløste spørgsmål, som altid vil eksistere. Det henvender sig til den interesserede lægmand, men er nyttig læsning også for musikfagets folk. Samtidig er lyd-

programmet en bred formidling, der udover mere nøgterne demonstrationer af instrumenter også indlader sig med en vis portion af iscenesættelse, der udføres af Cajsa Lund og andre musikere, bl.a. den svenske Åke Egevad og Craeme Lawson fra England. Helleristningsmotivet fra Kiviks-gravmonumentet Skåne illustreres i et lydbillede af en procession med to bronzelurer, kedelgong'en af bronze fra Balåkra i Skåne og dertil en lertromme; og vikingetidens panfløjte-fund fra Coppergate i York indgår i en scene, hvor vi oplever en »formiddag på landet« med diverse stemningsskabende lydkulisser. Fantasien får sit, og det er i orden. Lidt mindre forståelse har jeg for at man, uden argumentation iøvrigt, vælger en panfløjte-rekonstruktion med 8 tonerør af det delvist læderede instrument, som kun dokumenterer fem – noget »Skalk« har respekteret i sin version.

Det kan man vælge at kalde bagateller, for såsnart vi idag indlader os på at traktere forhistoriens, vikingetidens eller middelalderens instrumenter, befinder vi os på meget dybt og usikkert vand. Men Cajsa Lund arbejder med, hvad man kunne kalde frodig stringens, og hendes initiativ virker igangsatte i god betydning. Hendes intensitet gælder skaller af hjertemuslinger, trukket på en snor og bundet om anklen som rytmisk rasleinstrument under dans – såvel som de raffinerede bronzelurer støbt med teknikken *à cire perdue*. Hæftet og pladen er kronologisk disponeret, og når man har været dem igennem, så har man også været konfronteret med alt, hvad der overhovedet i dag kan tænkes at have været lyd-redskaber for forhistoriens mennesker i de nordiske lande.

Mette Müller